

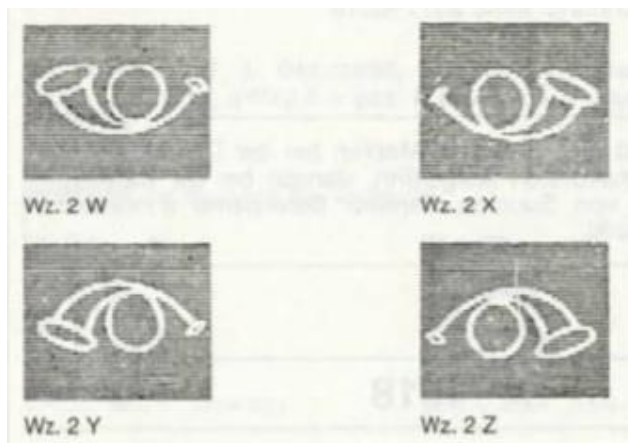
Postzegelgereedschap (5) – De watermerkzoeker

Tijdens het fabricageproces van papier kan een watermerk worden aangebracht bestaande uit letters en/of figuurtjes. Hierdoor kan de papierfabrikant bijvoorbeeld zijn naam aan het papier meegeven of kan namaak van waardepapier, zoals een postzegel, moeilijker gemaakt worden.

Het watermerk kan als een verdunning of als een verdikking (reliëf) van het papier worden aangebracht.

Bij postzegels kunnen watermerken over het hele postzegelvel zijn aangebracht. Zijn het grote watermerken, dan is bij elke postzegel maar een deel te zien. Zijn het kleinere dan is het op elke postzegel meerdere malen te zien.

Het komt ook voor, dat elke postzegel zijn eigen watermerk heeft of alleen postzegels aan de rand van het postzegelvel (een deel van) het watermerk hebben.

Finse posthoornwatermerken in de Michel: 2W: normaal, 2Y: kopstaand, 2X: gespiegeld, 2Z: kopstaand-gespiegeld

Afhankelijk hoe de drukker het gewatermerkte papier onder de drukpers legt om de postzegels er op te drukken, krijgen deze vanaf de achterzijde gezien een normaal, een kopstaand (180 graden gedraaid vel papier), een gespiegeld (druk op de andere zijde van het papier) of kopstaand gespiegeld (druk op de andere zijde van het papier, dat bovendien 180 graden gedraaid is).

In de meeste catalogi kan wel teruggezocht worden welke postzegels een of meerder watermerken hebben. Maar ja, sommige postzegels zijn uitgegeven met en zonder watermerk, anderen met verschillende

watermerken en nog weer anderen met gewone en gespiegelde en kopstaande watermerken. Vaak gaat dat ook nog eens gepaard met prijsverschillen.

Bij veel postzegels is al snel te zien of en welk watermerk ze hebben. Kijk daarvoor altijd aan de achterkant van de zegel. Zo staan de watermerken ook afgedrukt in de catalogus. Houdt de zegel tegen het licht of leg hem op een donkere ondergrond. Voorwaarde is wel, dat de zegel aan de achterzijde schoon is van papierresten, plakkers, e.d. Vergelijk dan het watermerk met de door de catalogus aangegeven watermerken.

Mocht dat niet lukken, dat kan een watermerkzoeker uitkomst brengen. En daar zijn verschillende soorten in.

De meest simpele is een zwart bakje. Naast het gebruik als donkere ondergrond (zie boven), kan met behulp van het bakje de zegel ook behandeld worden met een chemische stof. Meestal wordt wasbenzine gebruikt. Door de wasbenzine gaat het watermerk wat uitzetten en wordt het beter zichtbaar. Oei, dat wordt eerst wel even uitkijken. Postfrisse zegels vallen voor deze behandeling al gauw

af. Ook zegels gedrukt met oplosbare inkt. Eerst maar even uitproberen op de goedkoopste uit de postzegelserie.

Wat professioneler en zonder vloeistof kan een watermerk bekeken worden met een watermerkzoeker, die werkt met inkt in een zakje of met licht.

Bij de eerste wordt druk uitgeoefend op de zegel en het zakje inkt. Hierdoor gaat de inkt in het zakje naar het dünnere gedeelte van de postzegel en dus voor hen, die goed opgelet hebben, op de plek van het watermerk. Bij de tweede wordt naast druk, licht gebruikt. Druk en licht zijn qua sterkte verstelbaar, waardoor je er wat mee kan spelen tot het gewenste resultaat is bereikt. Bij de wat duurdere soorten is de kleur van het licht zelfs ook nog regelbaar. Met deze zoekers zijn ook reparaties en andere gebreken op te spuren.

Drie grote merken bieden een watermerkzoeker aan: Leuchtturm, Lindner en Safe.

Leuchtturm biedt een fraaie watermerkzoeker met de naam Sherlock. Zegels tot 50x45 mm kunnen bekeken worden. Hij is erg compact: 93x100x150 mm. Zowel licht (wit, rood, groen en blauw) als de lichtsterkte zijn instelbaar. Watermerken, onregelmatigheden in het papier, reparaties zijn met de Sherlock op te sporen. Hij werkt op 4 AA batterijen. De prijs is rond de 200 euro.

De watermerkzoeker van **Lindner** heet Stampiscop. en is wat simpeler. Hij werkt op druk en heeft geen eigen lichtbron. Hij kost rond de 100 euro.

Safe bracht de eerste optisch-elektrische watermerkzoeker op de markt onder de naam Signoscope. Inmiddels is er al een derde versie, de T3, voor 165 euro te koop. Hij werkt op druk en licht met 3 LED's, instelbaar lichtsterkte met licht van 8 kleuren (bruin, rood, groen, blauw, geel, cyaan, violet en wit daglicht). Hij werkt op het lichtnet.

Stampie
Ton van der Wurff